

AgEcon SEARCH

RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

HOZZÁSZÓLÁS „A TÁBLARENDSZER KIALAKÍTÁSA A TERMELŐSZÖVEGKEZETEKBE” CÍMŰ VITACIKKHEZ

A GAZDÁLKODÁS 1960. évi 3. számában megjelent cikk napjaink egyik legfontosabb mezőgazdasági kérdését, a táblásítás gyors és szakszerű végrehajtásának lehetőségeit tárgyalja. Véleményem szerint e kérdés fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni, ezért öröndetes, hogy *Görög Imre* vitacikkében részletesen foglalkozik a táblásítás kérdéseivel, de elsősorban a táblanagysággal, amelyet 50 kat. hold körül vél optimálisnak.

A cikkben foglaltakkal általánosságban egyetértek és különösen kiemelem azt a megállapítást, hogy „fő cél olyan táblák kialakítása, melyek a fontos tényezők szempontjából a legelőnyösebbek”. E nagyon helyes alapelv szem előtt tartásával szeretnék hozzászólni elsősorban az 50 kat. hold körüli „optimális” táblanagyság országos általánosítása kérdéséhez, amely optimális táblanagyságot a szerző szerint „alapvetően a gépesítés szempontjából kell méretezni”.

Görög Imre sok helyes megállapítást tett, ezzel azonban nem tudok teljesen egyetérteni. Elismerem, hogy az 50 kat. hold körüli táblák kialakítása sok helyen kívánatos, de véleményem szerint nem mindenütt. De ez természetes is, mert eltérő talajú, domborzatú, éghajlatú, víz- és útrendszerű tájakon nem is lehet, de nem is szabad erőltetni azonos méretű és alakú táblák kialakítását. Véleményem szerint az 50 kat. hold körüli nagyság túlzott a homok- és tőzegtalajú tájakon, a mélyfekvésben, a 4%-nál meredekebb domboldalakon, és a folyókkal vagy patakokkal szabdaltságot területeken. Ugyanakkor azonban kevésnek bizonyul a sík fekvésű, egyöntetű talajokon fekvő alföldi tájakon, ahol nagyobb méretekre törekszenek. A tábla nagyságát a 20—100 kat. hold közötti tág határokon belül a gépesítés nem befolyásolja számottevően. A számottevő befolyásoló tényezők elsősorban a meglévő terepadottságok, amelyek túlnyomó része nem hagyható figyelmen kívül és nem változtatható meg. Ezek: utak, patakok, árkok, vasútvonalak stb., amelyek részben körülhatárolnak egy úgynevezett dűlőt (természetes vagy mesterséges határokkal körülvevő általában egyenlő talajon fekvő és nagyrészt azonos felszínű 200—800 kat. holdas terület), amely dűlőn belül a már kialakult fő úthálózat figyelembevételével tervezhető a nagyüzemi táblák.

De tovább sorolom az életből vett példákat. Ha egy 360 kat. hold kiterjedésű dűlőben egy vagy két olyan kb. 35 kat. holdas terület rész van, amelynek nagysága a természeti akadályok miatt nem növelhető, ez esetben sokkal ésszerűbb 10, átlagosan 36 kat. holdas táblát kialakítani, mint erőltetni 7 olyan tábla kialakítását, amelyek átlagos kiterjedése 50 kat. hold körüli, mert az 50 kat. holdas erőltetetten kialakított táblák mindegyike amúgy sem fog egy művelési egységet képezni.

A gépesítés jelszavával tehát ne erőltessük az 50 kat. holdas táblák kialakítását. A gépesítés jelszavával inkább tömbösítsük az azonos kultúrákat, amint ezt Maár András kezdeményezésére bevezetik a Lajta—Hansági állami gazdaságban. A tömbösítés gépesítési előnye valóban igen nagy. Azt jelenti, hogy évente az azonos kultúrák egymás mellett táblákon kerülnek elvetésre. Tehát az őszi gabonák, a tavaszi gabonák, a kukoricák, a burgonyák, a répák stb. egy-egy tömbben fekszenek és a vetésszorkeszettől függően több-kevesebb összefüggő (egymást közvetlenül határoló) táblákban

nyernek elhelyezést. Ily módon a gépek szántóföldi, üzem közbeni karbantartása és javítása könnyebben, gyorsabban és olcsóbban megoldható, a gépek kiszolgálására (üzemanyag, vegyszer, víz stb. utánpótlás) kevesebb kézi és gépi munkaerő szükséges, ezért lényeges megtakarítás érhető el. A gépek vándorlása, a költséges üresmenet a legkisebb mértékűre korlátozódik, mert az egyik tábla befejezése után a szomszédos táblán már megkezdhető a munka még késő délután is, ezért a teljesítmény jóval nagyobb. De számításba kell venni azt a nagy perspektivikus előnyt is, hogy a tömbösített táblák repülőgépes műtrágyázása és permetezése ilyen módon jól megoldott lehet. Az okszerű tömbösítés mellett tehát a nagyüzemi táblák alakja — 20—100 kat. holdas határok között — a gépesítés (üzemszervezési) szempontjából nem számottevő.

A táblásítás során tehát a fő figyelmet elsősorban *a táblák alakjára és az úthálózatra kell fordítani, mert e kettő lényegesen kihat a gazdálkodásra, illetve a jövedelmezőségre.* A táblák alakja — mindaddig, amíg fogatos erővel műveltük azokat — nem volt elsőrendűen fontos, mert a fogat könnyen fordul, számottevő idővesztés nélkül. A gépek gazdaságos üzemeltetése azonban döntően függ a tábla alakjától. A megközelítően szabályos alakú táblák a talajelőkészítési, vetési, ápolási és betakarítási munkák gyors elvégzését elősegítik, a szabálytalan alakúak pedig gátolják. Ezért az alakra különös figyelmet kell fordítani és a táblásítás során a dülők szabálytalan alakját nem szabad valamennyi táblán érvényre juttatni, hanem úgy kell megoldani, hogy a dülő szabálytalan alakját egy, legfeljebb két táblára szűkítsük le. A táblásítás során a harmadrendű földutakat — ha akadályozzák a szabályos alakú táblák kiképzését — vagy szüntessük meg, vagy egyenesítsük ki. A rétek és legelők határvonalán ugyancsak egyenesítsük ki a táblahatárokat akár a rét vagy a legelő, akár a szántóföld rovására.

A másik igen fontos kérdés *az úthálózat, amely szorosan összefügg a táblák alakjával is.* A szétszabdalt parasztgazdaságok úthálózata nem felelhet meg a korszerű gépesített nagyüzem úthálózatának. Ezért elkerülhetetlen a harmadrendű földutak esetleges megszüntetése vagy áthelyezése. A fő elv az legyen, hogy a major felé irányuló szállítások könnyen és gyorsan lebonyolíthatók legyenek. A keresztirányú utak irányvonala essék egybe, lehetőleg törést ne szenvedjen. Ez utóbbi szempont a fogatnál nem lényeges, de a helytelen vonalvezetés miatt a gépek lefékezése, majd ismételt felgyorsulása tetemes veszteséget jelent.

A vitacikkre adott válaszom elsősorban azt célozta, hogy a táblásítás során *a fő figyelmet a táblák közel szabályos alakjára és a helyes úthálózat kialakítására fordítsuk, mert ezek döntően befolyásolják a költségek alakulását.*

Válaszom nem vitatja *Görög Imre* vitacikkének igen sok más értékes megállapítását, sőt még kiemelendőnek tartom a mosonmagyaróvári járásban végzett értékes táblásítási munkáját is, amellyel a termelőszövetkezetek megszilárdítását és nagyüzemi jellegük kialakítását igen eredményesen elősegítette.

Sipos Gábor dr.